

Asia: VN/18685/2026

Lausuntopyyntö: Valtioneuvoston asetus valtionavustuksesta työvoimaviranomaiselle pitkäaikaistyöttömien osaamisen kehittämiseksi vuosina 2026-2028

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Valtioneuvoston asetuksen tavoitetta pitkäaikaistyöttömien osaamisen kehittämisen vahvistamisesta voidaan pitää erittäin perusteltuna. Työvoimapolitiikan viimeaikainen kehitys sekä työmarkkinatilanteen muutokset antavat viitteitä siitä, että pitkäaikaistyöttömyyden ehkäisyyn ja pitkittyneen työttömyyden vaikutusten katkaisemiseen tarvitaan nykyistä vaikuttavampia keinoja. Osaamisen kehittäminen on yksi keskeisistä välineistä työmarkkinoille palaamisen tukemisessa, ja siihen kohdistuva lisärahoitus on lähtökohtaisesti kannatettavaa.

Asetusluonnos herättää kuitenkin kysymyksen siitä, onko erillinen, tarkasti rajattu valtionavustus tarkoituksenmukaisin tapa tavoitteen saavuttamiseksi. Työvoimaviranomaisille on siirtynyt järjestämisvastuu työvoimapalveluista, ja samalla niillä on paras paikallinen tieto alueensa työmarkkinoista, palvelutarpeista ja asiakkaiden tilanteista. Tähän järjestämisvastuuseen kuuluu myös palvelukokonaisuuksien pitkäjänteinen kehittäminen ja resurssien kohdentaminen paikallisten tarpeiden mukaisesti.

Erilliset erityisavustukset, joihin liittyy tarkasti määritelty kohderyhmä, käyttötarkoitus, hakumenettely, seuranta ja raportointi, lisäävät palvelujärjestelmän hallinnollista monimutkaisuutta. Vaikka yksittäisen avustuksen tavoite on perusteltu, useiden erillisten rahoitusinstrumenttien yhteisvaikutuksena työvoimaviranomaiset joutuvat sovittamaan uusia rahoitusmalleja osaksi jo olemassa olevia palvelukokonaisuuksia ja kehittämisstrategioita. Tämä lisää hallinnollista työtä ja voi vaikeuttaa palvelujen kokonaisvaltaista suunnittelua.

Haaste korostuu erityisesti silloin, kun työvoimaviranomainen hankkii palveluja koko asiakaskunnalle yhtenäisinä palvelukokonaisuuksina. Tällöin saman hankintasopimuksen piirissä olevien asiakkaiden

kustannukset joudutaan kohdentamaan useille eri rahoituslähteille sen mukaan, täyttävätkö he yksittäisen erityisavustuksen ehdot. Palvelun sisältö voi olla sama, mutta rahoituksen eriyttäminen lisää sopimusten hallinnointia, talousseurantaa ja raportointia. Näin hallinnollinen työ kasvaa ilman, että palvelujen vaikuttavuus välttämättä lisääntyy samassa suhteessa.

Työvoimaviranomaisen näkökulmasta olisi tarkoituksenmukaista arvioida, voitaisiinko sama tavoite saavuttaa vahvistamalla työvoimaviranomaisten yleisiä toimintaedellytyksiä ja päätösvaltaa resurssien kohdentamisessa. Mikäli pitkäaikaistyöttömien osaamisen kehittämiseen halutaan osoittaa lisärahoitusta, voisi vaikuttavampi ratkaisu olla rahoituksen kohdentaminen osaksi työvoimaviranomaisten perusrahoitusta tai muuta yleisluonteista rahoitusmallia, jossa valtio määrittelee tavoitteen, mutta työvoimaviranomainen päättää paikallisten tarpeiden perusteella tarkoituksenmukaisimmista keinoista sen saavuttamiseksi.

Lausunnonantaja pitää pitkäaikaistyöttömien osaamisen kehittämistä tärkeänä tavoitteena, mutta toivoo, että jatkovalmistelussa arvioidaan myös vaihtoehtoisia ohjauskeinoja, jotka tukisivat paremmin kuntien ja työvoimaviranomaisten järjestämisvastuuta, paikallista harkintavaltaa sekä pitkäjänteistä palvelujen kehittämistä.

Patama Hannu

Mikkelin kaupunki - Aikataulusyistä lausuntoa ei ole käsitelty Mikkelin seudun työllisyyslautakunnassa.